

Jak ekologický je váš elektromobil?

ing. Josef Morkus, CSc

Centrum vozidel udržitelné mobility, FS ČVUT v Praze

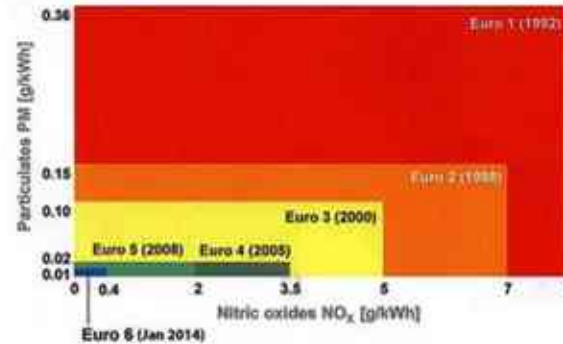
Chytrá a čistá mobilita

22.9.2022 Praha

Emise CO₂-eq evropských vozidel

Snižování jakýchkoli emisí - CO₂, zdraví škodlivých plynů a částic, hluku atd. je potřebné a správné.

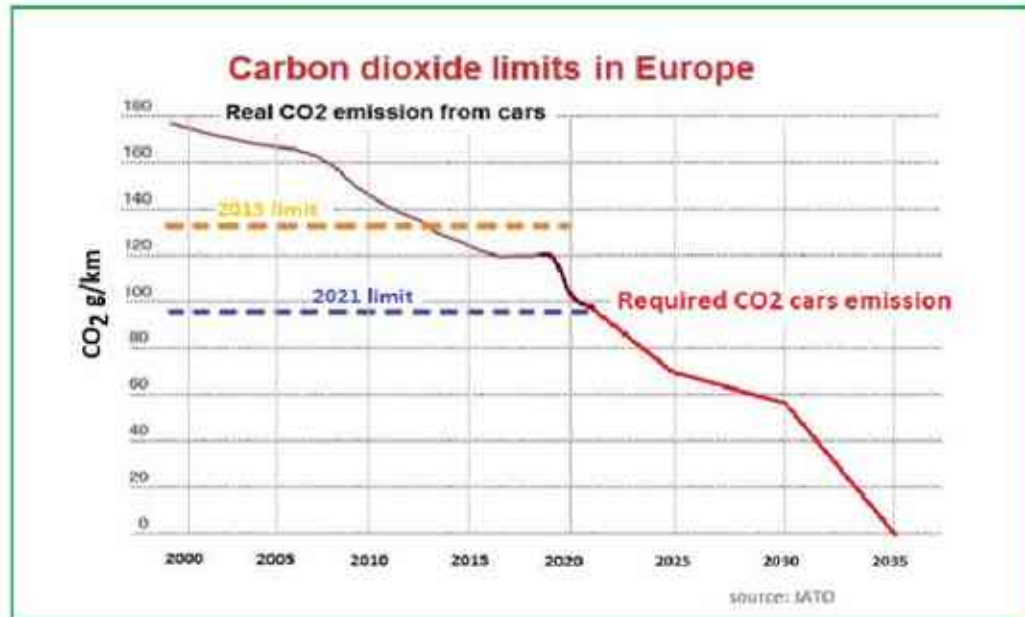
- dlouhodobě rostoucí ceny paliva
- EURO předpisy
- EU požadavky

12. října 2022 bude zveřejněn nový předpis EURO 7, s přísnějšími požadavky na emise

Přesné hodnoty ani termín platnosti nejsou dosud známy

Emise CO₂ evropských vozidel:

Evropská komise a Evropský parlament požadují nulové emise od roku 2035

Při stanovení průměrných emisí každého výrobce jsou elektromobily považovány zcela bezemisní
Je to pravda?

Maker	g/km	Maker	g/km
VOLKSWAGEN	96.3	OPEL	104.9
PEUGEOT	97.9	DACIA	109.8
RENAULT	86.7	SEAT	116.4
BMW	107.3	VOLVO	103.2
MERCEDES	102.4	NISSAN	105.0
TOYOTA	108.8	MINI	90.1
AUDI	109.8	TESLA	0.0
FORD	102.3	SUZUKI	117.7
HYUNDAI	89.8	MAZDA	120.3
KIA	91.9	JEEP	122.8
FIAT	92.8	LAND ROVER	149.3
CITROEN	111.9	VAUXHALL	105.9
SKODA	101.0		

Average CO₂ emissions of various manufacturers 2021

source: JATO

Kdy je elektromobil bezemisní ?

Podle předpisů EU o emisních limitech pro automobilky (pro výpočet pokut) je elektromobil bezemisní vždy. Rovněž při jízdě neprodukuje žádné emise.

Z pohledu celoživotního cyklu (cradle-to-grave) bude elektromobil bezemisní, jestliže

- při jeho výrobě nevzniknou žádné emise
- výroba baterií bude zcela bezemisní
- rovněž elektřina, na kterou bude jezdit bude vyrobena bezemisně
- jeho údržba a opravy včetně náhradních dílů budou bez emisí
- a na konci životnosti bude bez vzniku emisí rozebrán a recyklován

Je zřejmé, že když nebudou splněny všechny tyto podmínky, předpoklad, že elektromobil je bezemisní neodpovídá skutečnosti!

Green NCAP

Green NCAP je nezávislá evropská organizace, podporovaná NCAP programem (New Car Assessment Program) a jejím cílem je informování veřejnosti o vlivu nových vozidel na životní prostředí.

Jedná se o odnož známější organizace Euro NCAP, která se zabývá pasivní bezpečností vozidel.

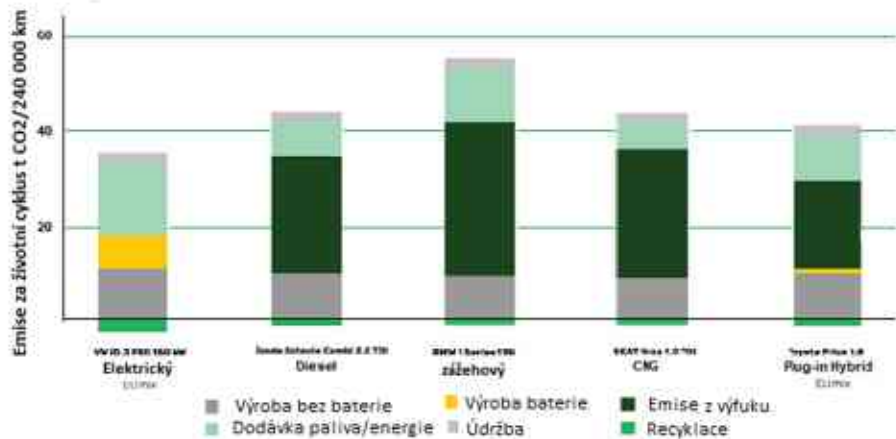
Během let 2019 - 2021 **Green NCAP** otestovala ve vlastních zkušebních zařízeních 61 nových vozidel různých velikostí s různými pohony - **konvenčních automobilů s benzinovým nebo naftovým motorem, bateriových elektromobilů a vozidel s hybridním pohonem**. Testy byly prováděny jak v laboratoři, tak i na silnici i při zhoršených provozních podmínkách.

Výsledky měření byly zpracovány pro **celý životní cyklus vozidel (cradle to grave)** metodikou vyvinutou Joanneum Research Graz a oponovány institutem Paula Scherrera ve Švýcarsku.

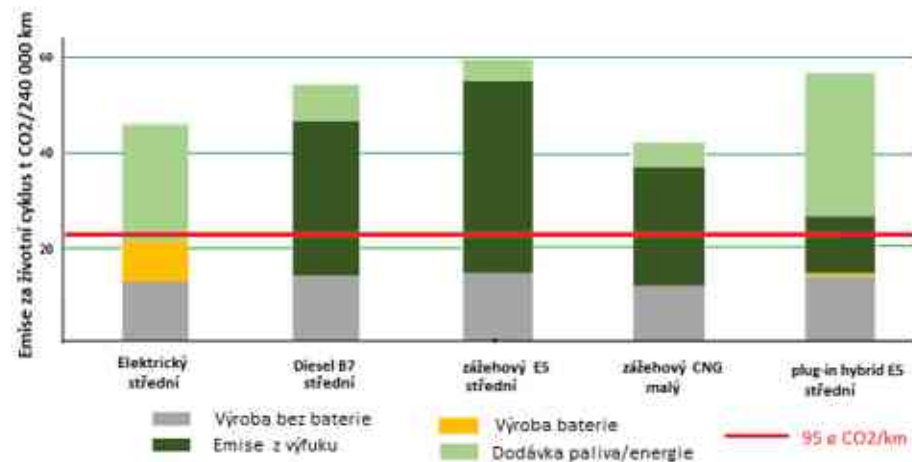
V dubnu a květnu 2022 byly publikovány výsledky. Pro objektivní srovnání bylo u všech vozidel uvažováno 16 let provozu a 240 000 ujetých km. U elektrických vozidel byl uvažován průměrný elektrický mix EU a Spojeného království.

Publikované výsledky nám daly příležitost porovnat dřívější výpočty ČVUT přepočtené na 240 000 km s výsledky měření.

CO₂-eq emise za životní cyklus vozidel s různými druhy pohonu

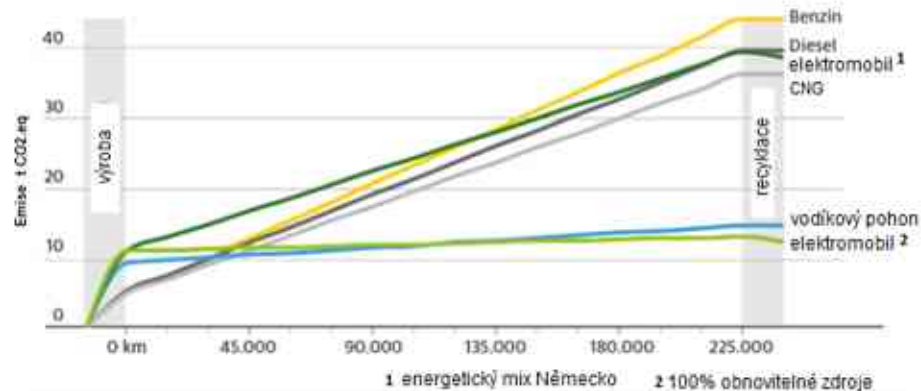

Green NCAP - emise za životní cyklus pro různé pohony

Výpočet ČVUT - emise za životní cyklus pro různé pohony

Emise za životní cyklus t CO₂-eq/240 000 km; el.en. emisní faktor pro provoz 415 g CO₂/kWh; výroba baterie 415 g CO₂/kWh; spotřeba energie na výrobu 214 kWh sol/kWh bat

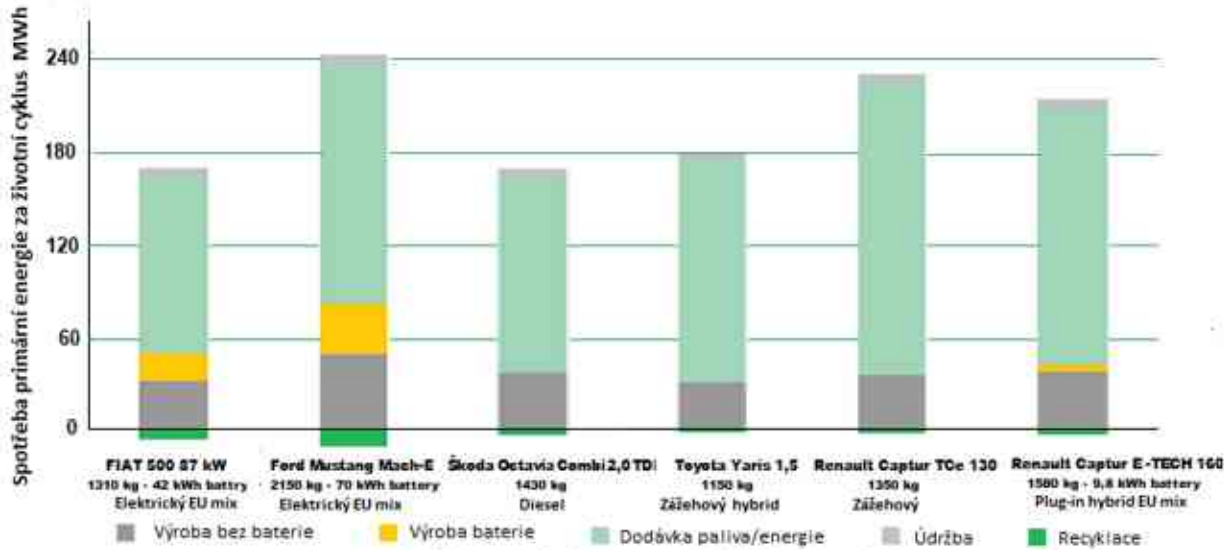

Vývoj emisí během životního cyklu - graf ADAC pro vozidlo kategorie Golf

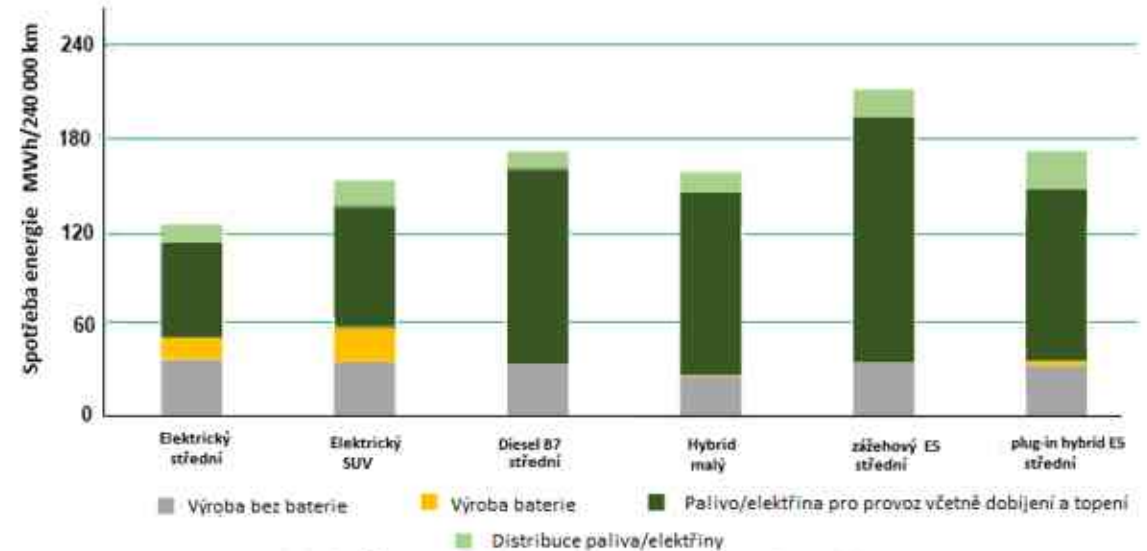
Quelle: Jaramark Research © 2010 ADAC e.V.

Spotřeba primární energie za životní cyklus vozidla

Green NCAP považuje spotřebu energie za stejně důležitou jako emise

Green NCAP - spotřeba primární energie vozidel s různými druhy pohonu

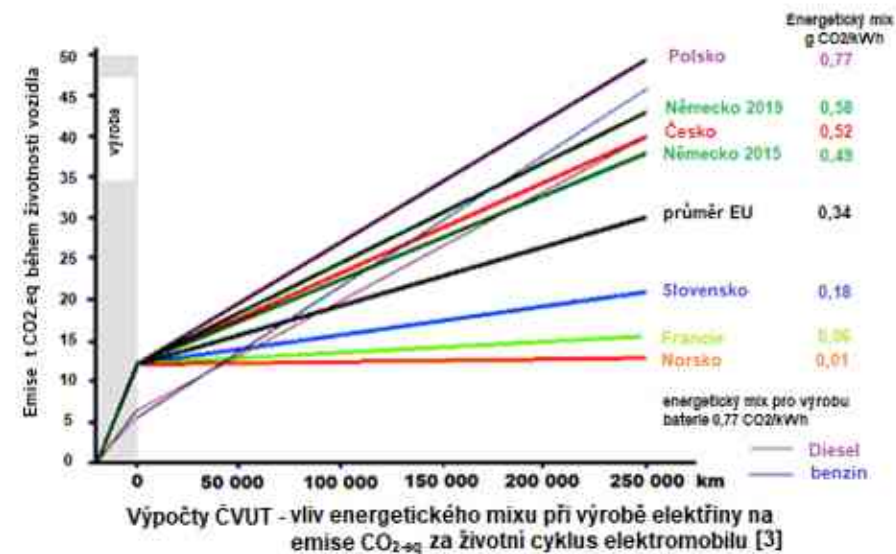
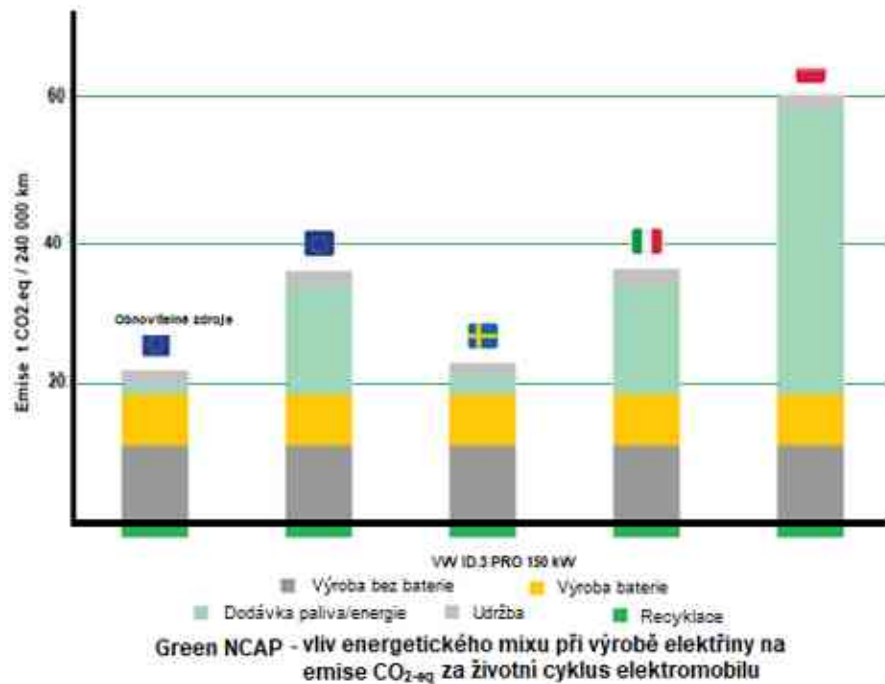

Výpočet ČVUT - spotřeba energie během životního cyklu

Emise za životní cyklus, t CO₂-eq/240 000 km; el.en. emisní faktor pro provoz 415 g CO₂/kWh; výroba baterie 415 g CO₂/kWh; spotřeba energie na výrobu 214 kWh/100/1 kWh/bat

Primární energie je součet všech energií, které je potřeba získat z přírody pro výrobu a provoz vozidla t.j. z uhlí, ropy, zemního plynu, slunce, větru, jádra, ...

Vliv energetického mixu na emise CO₂ za životní cyklus vozidla

Prioritně je potřeba zajistit dostatečné zdroje nízkoemisní elektřiny pro nabíjení elektromobilů

V podmínkách ČR jsou prakticky jedinou cestou jaderné elektrárny

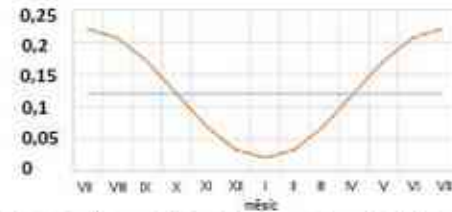
OZE

Solární a větrné elektrárny nepokryjí spotřebu elektromobilů

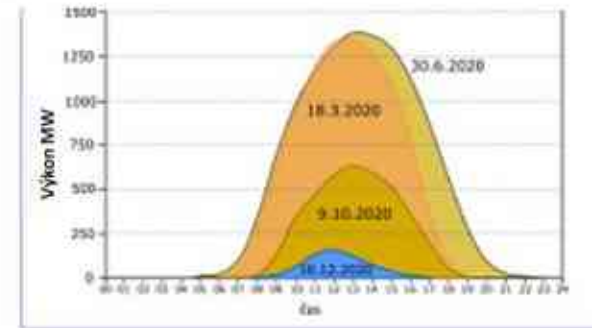
Podíl OZE na výrobě elektřiny (netto)
2021:

celkem	12%
solární	2,7%
větrné	0,7%

zdroj: ERÚ

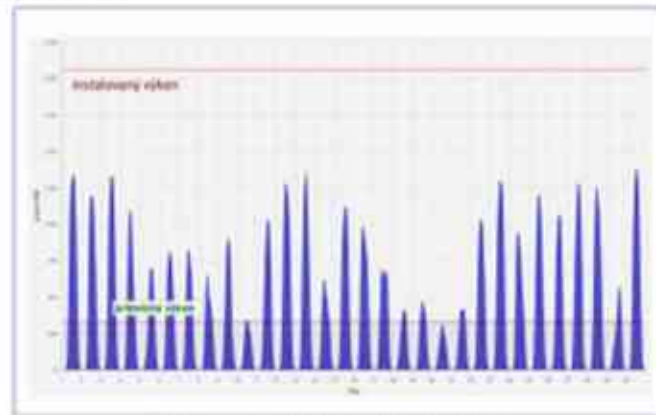

Relativní výkon solární elektrárny v % nominálního výkonu

Obr. Porovnání výkonu solárních elektráren ve vybraných dnech v ČR roku 2020. Zdroj dat ENTSO-E Transparency Platform

Červen 2020

Výkon solárních elektráren v ČR, červen 2020. Zdroj dat ENTSO-E Transparency Platform

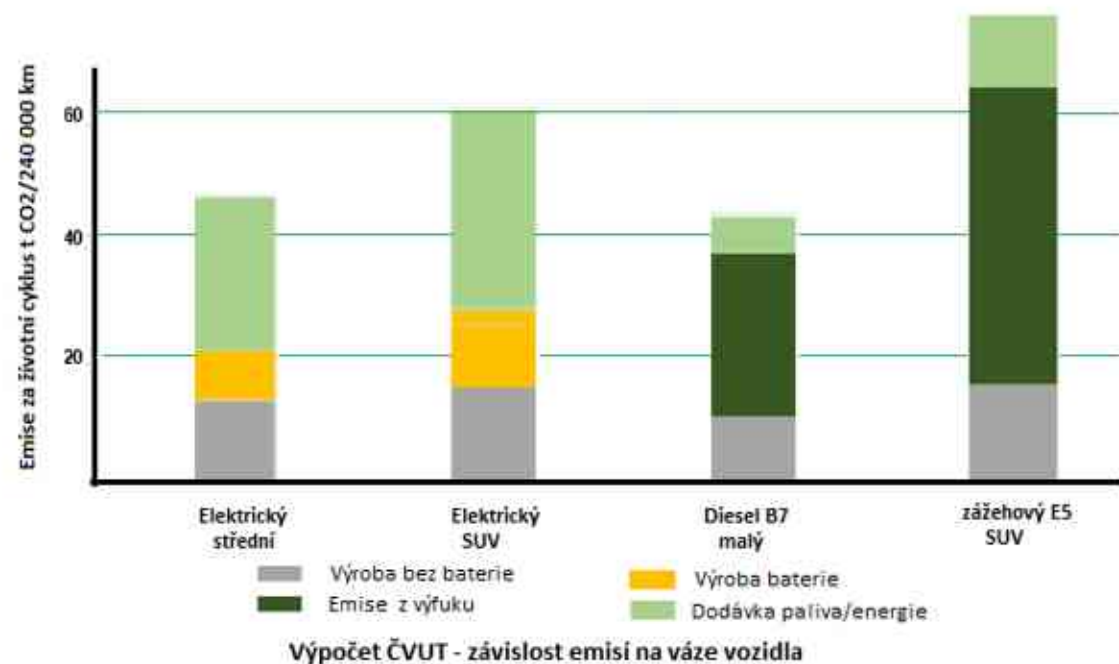
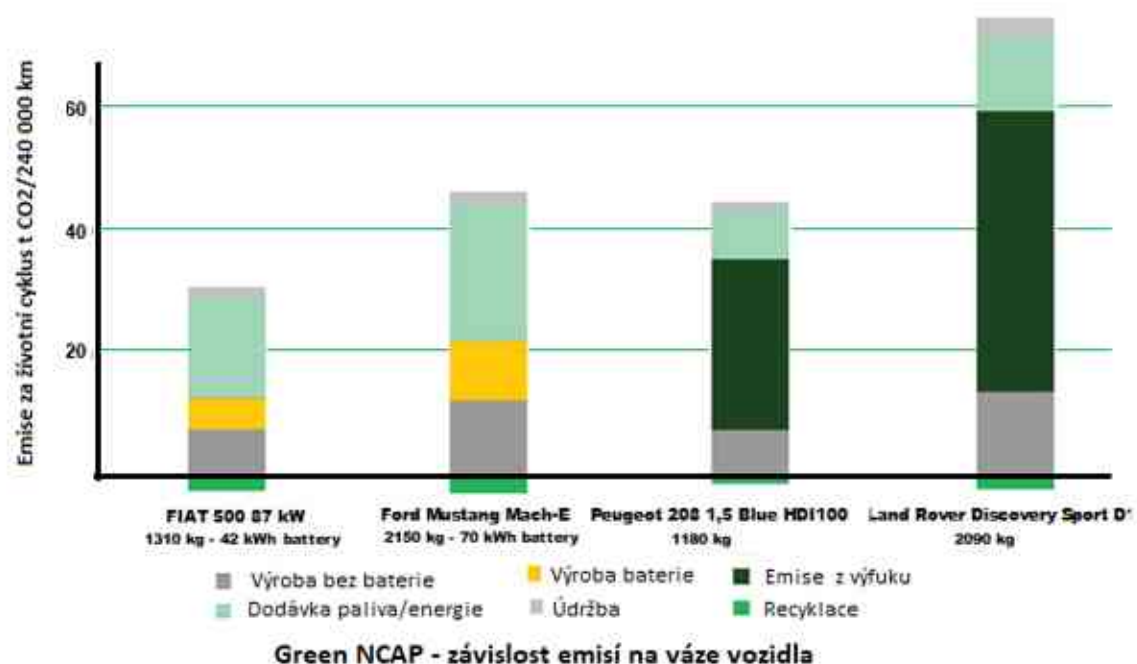
Prosinec 2020

Výkon solárních elektráren v ČR, prosinec 2020. Zdroj dat ENTSO-E Transparency Platform

Vliv hmotnosti vozidla na emise CO₂-eq za životní cyklus

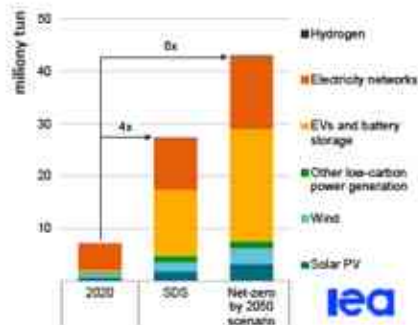

Snaha o velký dojezd elektromobilu vede na velkou a těžkou baterii a na růst emisí CO₂

Nárůst potřeby baterií v příštích letech

Podle představ Evropské unie by mělo v roce 2030 jezdit na evropských silnicích 30 milionů elektromobilů. A v roce 2050 by téměř všechna vozidla (300 milionů) měla být bezemisní.

Mezinárodní energetická agentura **iea** v obsáhlé zprávě **The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions** upozorňuje na extrémní nárůst potřeby baterií pro tato vozidla při scénáři udržitelného rozvoje **SDS** do roku 2040

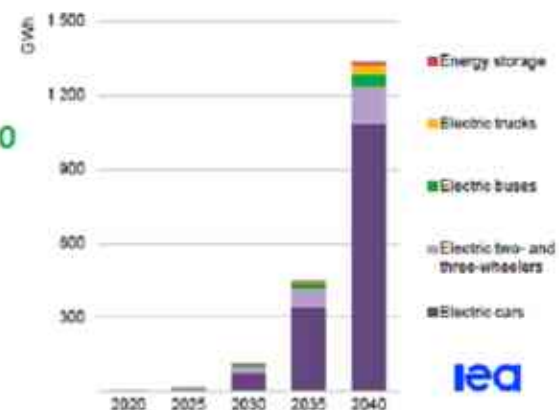
To povede k násobnému požadavku na materiály jak pro výrobu baterií, tak i pro další technologie výroby a distribuce "čisté energie" z OZE

Pro scénář uhlíkové neutrality v roce 2050 budou tyto hodnoty ještě výrazně vyšší

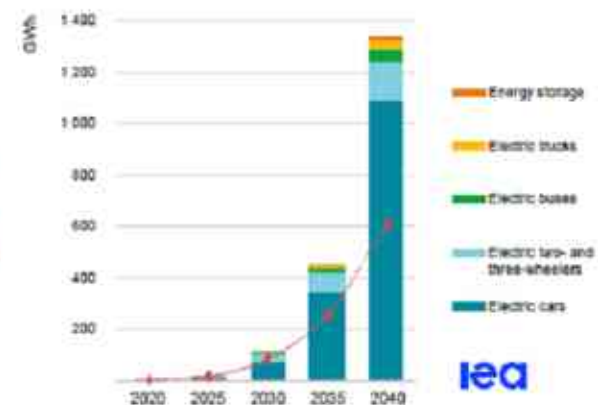
požadavky na minerály pro technologie čisté energie

Současně poroste množství vyřazených použitých baterií, které by měly být recyklovány. Recyklace baterií je v současné době ve stádiu výzkumu a poloprovozních zkoušek. Nyní se recyklací získává cca 1% potřebných materiálů, IEA předpokládá v roce 2040 10%. Recyklace je energeticky náročná a v současné době dražší než těžba.

Dovoz ojetých elektromobilů problém recyklace ještě zvyšuje.

potřebná kapacita baterií do roku 2040 (scénář SDS)

množství vyřazených baterií do roku 2040 (scénář SDS)

Materiálová náročnost

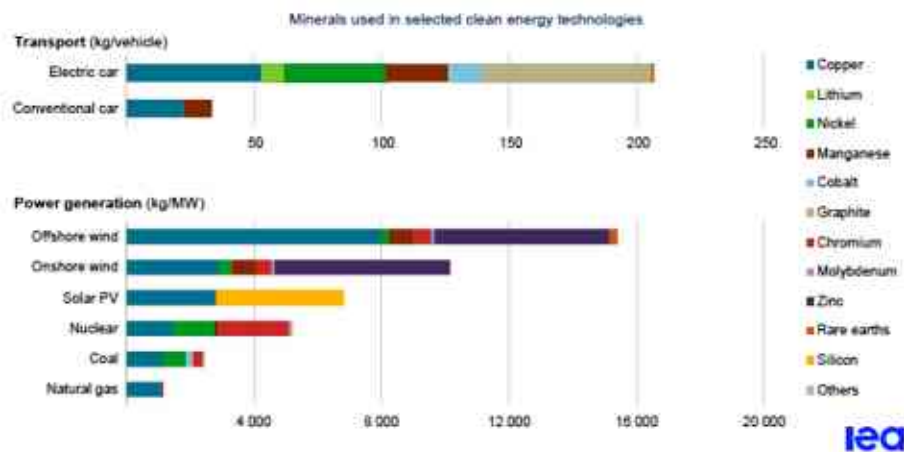
Pro scénář udržitelného rozvoje do roku 2040.

Podle analýzy IEA uvedené ve zprávě *The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions* do roku 2040 násobně vzroste potřeba materiálů, a to nejen lithia, grafitu, kobaltu ap. ale i materiálů běžně používaných jako je např. měď.

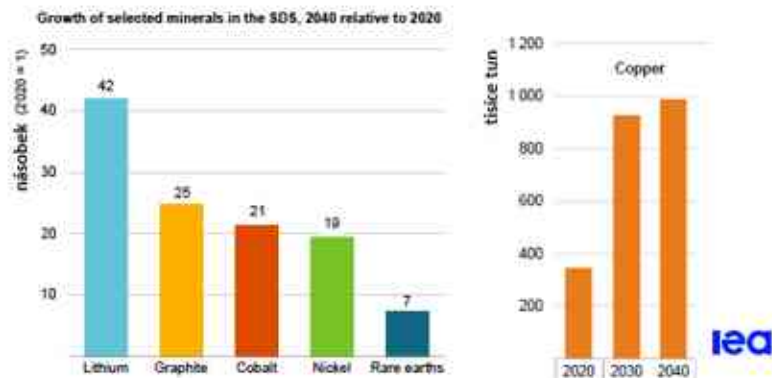
Tytéž materiály jsou potřeba nejen pro elektromobily (baterie), ale i pro solární, větrné i další elektrárny a rovněž pro vojenské účely.

Nedostatek materiálu může být limitem rozvoje elektromobility!

Například otevření nového dolu na měď trvá 15 - 20 let

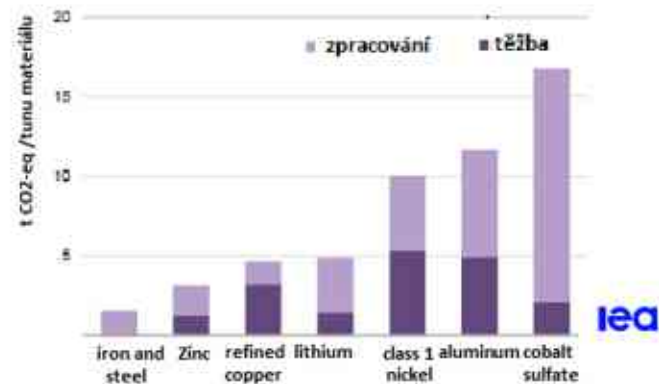

porovnání spotřeby materiálů pro automobily a elektromobily a pro různé technologie výroby elektřiny

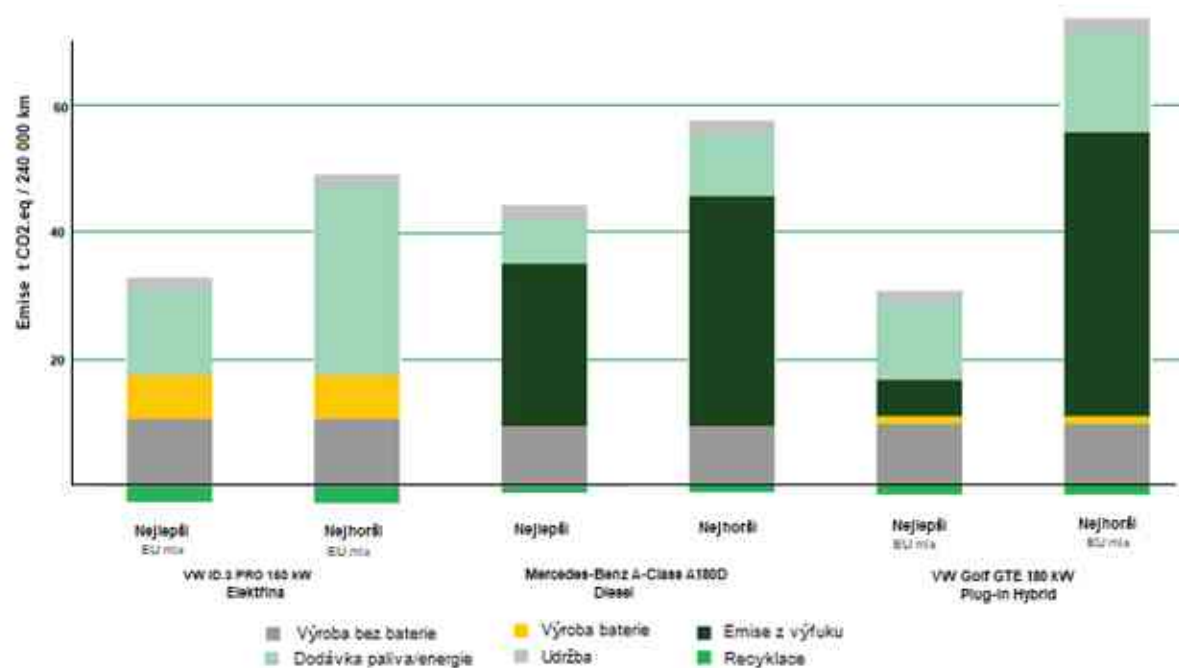

násobný nárůst spotřeby materiálů scénář SDS do roku 2040
Pro uhlíkovou neutralitu v roce 2050 budou tyto požadavky ještě vyšší.

S růstem spotřeby materiálů porostou i emise z jejich těžby a zpracování

Vliv provozních podmínek na emise CO₂-eq za životní cyklus vozidla

Green NCAP - nejlepší a nejhorší hodnoty emisí CO₂-eq za životní cyklus pro vozidla s různým druhem pohonu

Dynamická jízda a nízké teploty vedou na zdvojnásobení emisí elektromobilu

U plug-in hybridu emise velmi závisí na pravidelném dobíjení baterie

Zásadní problém elektromobilů je cena

Cena kovů a energií

Současné ceny elektromobilů jsou dotované a rostou

Dotace:

- výrobní - ze zisku z prodeje vozidel se spalovacím motorem
- státní - z daní obyvatel

Náklady na vstupy výrazně rostou a dotace se snižují

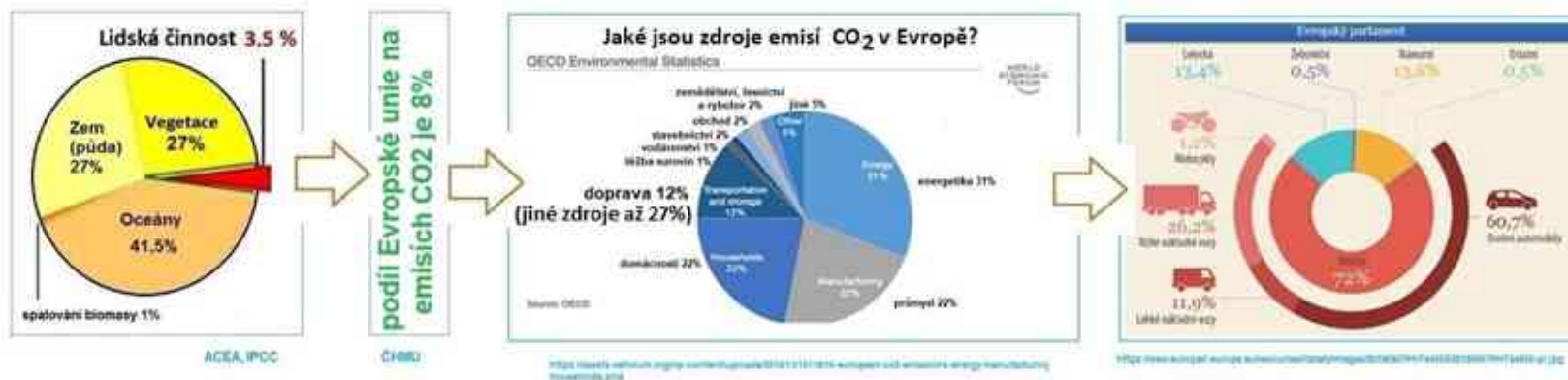
není pravděpodobný pokles cen elektromobilů

ale je pravděpodobný nárůst cen automobilů se spalovacím motorem

V budoucnu lze očekávat daň z elektřiny náhradou za daň z benzínu a nafty

Jaký vliv na klima bude mít přechod EU na elektromobilitu?

Co by se stalo, kdybychom všechny evropské automobily nahradili bateriovými elektromobily ?

podíl osobních automobilů na emisích CO₂ v Evropské unii

$$0,25 \times 0,72 \times 0,607 = 0,11 \sim 11\%$$

podíl evropských osobních automobilů na emisích CO₂ ve světě

$$0,11 \times 0,08 = 0,0088 \sim 0,9\% \text{ z lidské činnosti}$$

t.j. emise z lidské činnosti by se snížily jen o necelé 1%

a to za předpokladu, že elektromobily jsou zcela bezemisní !

ale elektromobily jsou z hlediska emisí CO₂ srovnatelné a automobily a vliv na klima bude těžko měřitelný

Nárůst emisí CO₂ ve světě násobně překračuje úsporu elektromobily v EU

ale nucený přechod na elektromobilitu významně sníží mobilitu obyvatel

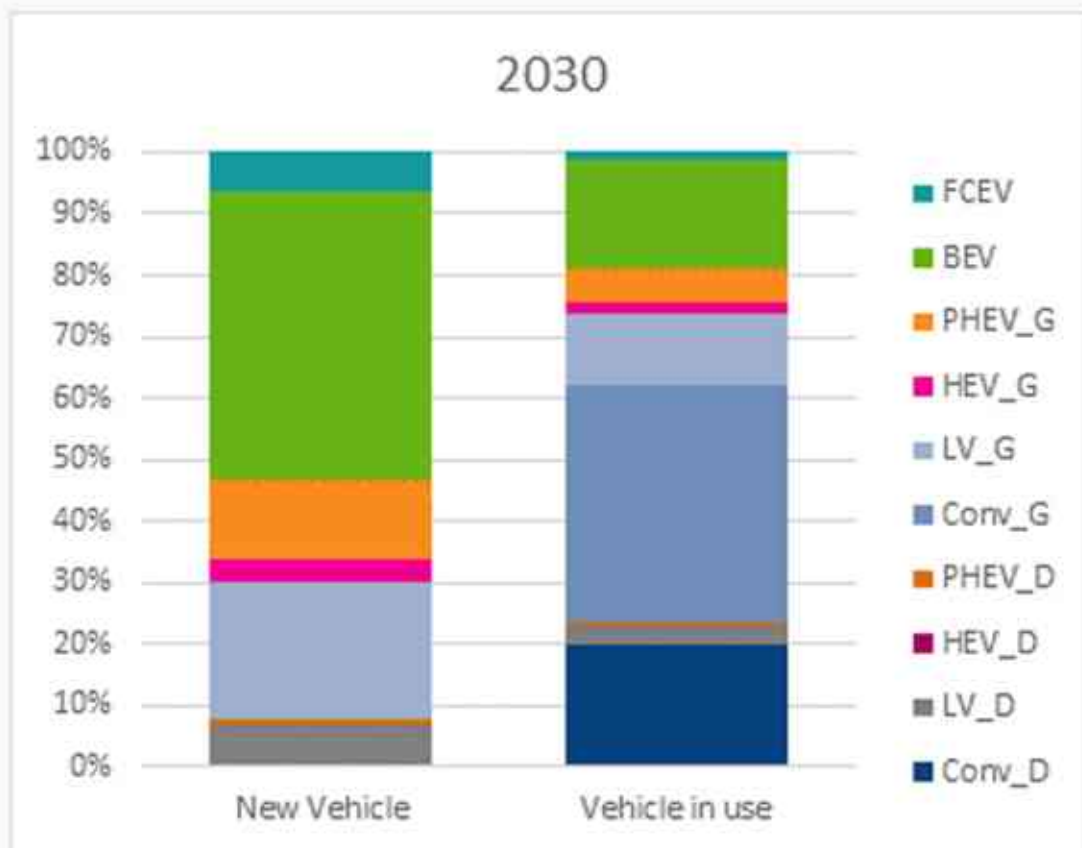
**Mění se klima nelze elektromobilitou změnit,
ale je potřeba se mu přizpůsobit!**

Resume

- zdraví škodlivé emise ze spalovacích motorů (oxidy dusíku, částice, ..) jsou při dodržení předpisů EURO omezeny na minimum
- elektromobil z pohledu jeho životního cyklu není bezemisní. Vozidla s velkou baterií mají emise CO₂ srovnatelné nebo vyšší než moderní automobily se spalovacím motorem
- elektrický pohon má smysl zejména ve městech, kde stačí malá baterie a jeho výhody - nulové emise za jízdy, nízký hluk, dobrá akcelerace, dobití přes noc malým výkonem - převažují nad jeho nevýhodami. Tedy elektrokola, elektrické koloběžky, skútry, vozidla pro car-sharing, ... případně druhý vůz do rodiny (ale pak malý nájezd a dlouhá doba než začne být emisně lepší)
- současná snaha o co největší dojezd na jedno nabití vede k růstu emisí CO₂
- vysoké ceny povedou k omezení mobility obyvatel a ke snaze udržet v provozu stará vozidla s vysokými emisemi

The global shift in powertrains will take decades to reach full effect

The gap between new vehicles and inventory powertrains on the road is up to 30%

FCEV Fuel Cell Electric Vehicle; BEV Battery Electric Vehicle; PHEV Plug-in Hybrid Electric Vehicle; LV Low Voltage Hybrid (48V), Source: Bosch

eMob scenario is Bosch's **most ambitious** electrification scenario

The percentage of BEV **decreases from 50%** of new vehicle sales to a **maximum of 20%** in vehicles in use in the most optimistic scenario

Accordingly expected fleet composition 2030 demands for approximately:

- **130 miot/a Diesel**
- **70 miot/a Gasoline**